

Spis treści

Przedmowa	11
1. Cel i zakres pracy	14
2. Podstawy teoretyczno-metodologiczne	15
3. Stan badań nad słownictwem cieszyńskim	23

Część I. ARCHAIZMY

1. Osadnictwo w Księstwie Cieszyńskim (do końca XVII wieku)	29
2. Organizacja kościelna, wyznanie i język nabożeństw	33
3. Szkolnictwo – język wykładowy i języki nauczane w szkołach	53
4. Sytuacja chłopów cieszyńskich w wiekach XVI-XVIII a zmiany świadomości chłopskiej w wieku XIX	59
5. Sytuacja szlachty. Język/języki szlachty (próba rekonstrukcji)	62
6. Język urzędowy a język/języki ludności Księstwa Cieszyńskiego. Pierwsze zabytki piśmiennicze w języku polskim	71
7. Pierwsze badania etnograficzne i językoznawcze na Śląsku Cieszyńskim ..	77
8. Próba rekonstrukcji języka ludności Śląska Cieszyńskiego (XVIII wiek – początek wieku XX)	81
9. Podział gwar cieszyńskich i ich zasięg terytorialny na przestrzeni XX wieku ..	98
10. Archaizmy – definicje i klasyfikacje. Zagadnienie peryferii i arbitrażu	99
11. Zasady wyboru haseł i charakterystyka źródeł	102
11.1. Zasady wyboru haseł	102
11.2. Charakterystyka źródeł	104
11.3. Zasady opisu artykułu hasłowego	105
12. Archaizmy cieszyńskie	106
12.1. Słownik	106
12.2. Wnioski	159

Część II. TERMINOLOGIA PASTERSKA

1. Migracje pasterskie w Karpatach	169
1.1. Fale migracyjne i pochodzenie Wołochów (stan badań przed rokiem 1940)	169
1.2. Klasyfikacja antropologiczna górali	170
1.3. Etnogeneza Wołochów według Václava Davidka (1940)	172
1.4. Stan badań po 1945 roku	173
2. Znaczenie etnonimu <i>Wołoch/Walach</i> w literaturze przedmiotu i w źródłach historycznych	178
3. Procesy gospodarcze i kulturowe związane z osadnictwem wołoskim w Beskidzie Śląskim	183
3.1. Kolonizacja na prawie wołoskim	183
3.2. Gospodarka pasterska (zjawisko „transhumancji”)	184
3.2.1. Organizacja tradycyjnego <i>śalaszu</i> (na przykładzie spółki <i>śalaszniczej</i> na Bukowym Groniu w Brennej)	185
3.3. Obowiązki ludności wołoskiej (świadczenia feudalne)	187
3.4. Struktura społeczna ludności pasterskiej w Beskidzie Śląskim	188
3.5. Ograniczenia praw pasterzy wołoskich i zanik <i>śalaśnictwa</i>	188
3.6. Zwyczaje, przesady i wierzenia oraz obrzędowość związana z <i>śalaśnictwem</i>	189
3.7. Nowe zjawiska folklorystyczne i językowe związane z kulturą pasterską Beskidu Śląskiego	190
4. Charakterystyka dokumentów i obraz wzajemnych kontaktów językowych ludności wołoskiej	194
5. Stosunki językowe panujące w Beskidzie Śląskim	196
5.1. Typy kontaktów językowych w Księstwie Cieszyńskim w szerszym kontekście areału karpackiego	196
5.2. Terminologia związana z zagadnieniami językoznawczymi areału karpackiego	198
5.2.1. „Karpatyzm” – próba definicji	201
6. Charakterystyka języków/dialektów i grup językowych areału karpackiego	205
6.1. Języki/dialekty areału karpackiego	205
6.1.1. Język albański	205
6.1.2. Język rumuński i jego dialekty	206
6.1.3. Języki południowosłowiańskie	208
6.1.4. Język węgierski	208
6.1.5. Języki wschodnio- i zachodniosłowiańskie i ich gwary	209
6.1.6. Język niemiecki jako adstrat językowy w areale karpackim	210
6.2. Grupy językowe areału karpackiego	211

7. Nazewnictwo zapożyczeń a zagadnienie rodzimości wyrazów	213
7.1. Różne klasyfikacje zapożyczeń	213
7.2. Problemy związane z rodzimością wyrazu	215
8. Charakterystyka źródeł	216
8.1. Atlasy	216
8.2. Publikacje tematyczne	220
9. Zasady wyboru i opisu hasła	222
9.1. Kryteria klasyfikacji i wyboru haseł	222
9.2. Opis semantyczny hasła	224
9.3. Zasady opisu artykułu hasłowego	225
10. Cieszyńska terminologia pasterska	227
10.1. Słownik	227
10.2. Wnioski	282
11. Cieszyńska terminologia pasterska na tle innych języków	287
11.1. Wyrazy (+ derywaty) pochodzenia prasłowiańskiego	287
11.2. Leksyka cieszyńska a słownictwo staropolskie	289
11.3. Wyrazy pochodzące z języka łacińskiego/średniowiecznej łaciny ...	289
11.4. Karpатызмы cieszyńskie mające odpowiedniki w języku rumuńskim	290
11.5. Pożyczki z języka niemieckiego	290
11.6. Wyrazy pochodzące z języka węgierskiego	291
11.7. Orientalizmy	291
11.8. Relikty illirotackie	291
Zakończenie	292
Wykaz literatury i skrótów	297
Teksty gwarowe	302
Bibliografia	303
Summary	320
Indeks	323